

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

ITT2025

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

**Тези доповідей 6-ої міжнародної
науково-технічної конференції**

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Харків 2025

6-а міжнародна науково-технічна конференція «Інтелектуальні транспортні технології», Харків, 24–26 листопада 2025 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2025. – 300 с.

Збірник містить тези доповідей науковців вищих навчальних закладів України та інших країн, підприємств транспортної та машинобудівної галузей за чотирьма напрямками: розвиток інтелектуальних технологій при управлінні транспортними системами; транспортні системи та логістика; інтелектуальне проектування та сервіс на транспорті; функціональні матеріали та технології при виготовленні та відновленні деталей транспортного призначення.

© Український державний університет
залізничного транспорту, 2025

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОПРАВНОГО
ДОСТУПУ ДО ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ СТРУКТУРНОЇ РЕФОРМИ ГАЛУЗІ**

**CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR ENSURING NON-DISCRIMINATORY
ACCESS TO THE RAILWAY INFRASTRUCTURE OF UKRAINE UNDER
THE CONDITIONS OF STRUCTURAL SECTOR REFORM**

*Д.т.н. А.В. Прохорченко¹, Dipl.-Ing. М. Лаглер², Викладач А.М. Кисельова³,
викладач Ю.С. Мінейкіс³, викладач Т.І. Руденко³*

¹Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків, Україна)

²TU Wien, Інститут транспортних наук (м. Відень, Австрія)

³Бахмутський коледж транспортної інфраструктури (м. Харків, Україна)

*D.Sc. A. Prokhorchenko¹, Dipl.-Ing. M. Lagler², A. Kiselyova (teacher)³,
Yu.S. Mineikis(teacher)³, T. Rudenko (teacher)³*

¹Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv, Ukraine)

²TU Wien, Institute of Transportation (Vienna, Austria)

³Bakhmut College of Transport Infrastructure (Kharkiv, Ukraine)

Реформування залізничного транспорту України визначене стратегічними документами держави та умовами імплементації Угоди про асоціацію з ЄС. Це вимагає побудови прозорих і конкурентних правил функціонування українського залізничного ринку. Європейська модель структурної реформи залізничного транспорту, що ґрунтується на принципах вертикального розділення, відкритого доступу та недискримінаційної конкуренції, стала орієнтиром для держав-членів ЄС та інших країн світу, і демонструє підвищення ефективності перевезень, зростання інвестицій та покращення якості транспортних послуг[1, 2]. Для України, де історично сформувалась монополізована модель функціонування залізничного сектору, перехід до ринкових механізмів потребує глибокого теоретичного, правового та організаційного опрацювання. Особливої ваги набуває розроблення правил рівноправного доступу всіх потенційних перевізників до інфраструктури загального користування АТ «Укрзалізниця». Це необхідно для формування конкурентного середовища, забезпечення прозорості, покращення сервісу та інтеграції національної мережі до європейського транспортного простору[3].

Для вирішення поставленого завдання в роботі проведено комплексне дослідження ринкових відносин на залізничному транспорті України в умовах структурної реструктуризації галузі. Проведено ґрунтовне дослідження моделей організації ринку залізничних перевезень у країнах ЄС, зокрема Німеччині, Австрії та Польщі. Вивчено практики вертикального розділення, механізми регулювання доступу, функції незалежних перевізників та операторів інфраструктури, принципи тарифоутворення та організації конкуренції на ринку

перевізників [2]. Досліджено нормативно-правову базу України та ЄС, з'ясовано ступінь відповідності українського законодавства європейським нормам та визначено ключові прогалини, що ускладнюють формування конкурентного ринку. Формування концептуальних положень рівноправного доступу ґрунтується на опрацьованому матеріалі, що дозволив сформулювати основні засади створення правил доступу до інфраструктури залізничного транспорту України. Ці засади передбачають дотримання принципів недискримінаційності, забезпечення прозорих правил розподілу пропускнуї спроможності, застосування обґрунтованих і передбачуваних механізмів тарифоутворення на доступ, визначення вимог до безпеки перевезень і відповідальності всіх учасників ринку, а також чітке окреслення функцій незалежного регулятора ринку.

Проведене дослідження підтверджує, що формування конкурентного ринку залізничних перевезень в Україні є стратегічною необхідністю для підвищення ефективності залізничної системи та інтеграції до ЄС. Європейська практика демонструє, що успішна реалізація реформ залежить від чітких та прозорих правил доступу до інфраструктури, наявності незалежного регулятора та усунення монопольного впливу на ринок. Встановлено, що українська нормативно-правова база лише частково відповідає європейським директивам, що створює ризики уповільнення реформ. На основі аналізу чинних законодавчих ініціатив та проєктів нових редакцій Законів України про залізничний транспорт, зокрема проєкту Закону «Про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України» [4], встановлено потребу усунення ключових прогалин, пов'язаних із відсутністю повного та чіткого опису процедур і правил недискримінаційного доступу до інфраструктури та сервісних об'єктів. Запропоновано інтегрувати в законодавчу базу принципи недискримінаційності, прозорі механізми розподілу пропускнуї спроможності, тарифоутворення, вимоги до безпеки та відповідальності учасників ринку, а також функції незалежного регулятора. Окрему увагу приділено ризикам практики розділення базового закону з окремим урядовим документом у вигляді правил доступу, оскільки така модель створює можливість ручного втручання в фундаментальні засади функціонування ринку, що підриває довгострокову прозорість, правову визначеність та інвестиційну привабливість галузі.

[1] Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано із заявою Законом <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2> - n2 № 1678-VII від 16.09.2014 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 10.11.2025).

[2] Directive 2012/34/EU of 21 November 2012 establishing a single European railway area (recast) / THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION // Official Journal of the European Communities (OJ L 343/32), 2012.– 46 p.

[3] Regulation (EC) No 1371/2007 of 23 October 2007 on rail passengers' rights and obligations / THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION // Official Journal of the European Communities (OJ L 315/14), 2007.– 28 p.

[4] Верховна Рада України. Проєкт Закону України «Про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України»: № 14174 від 31.10.2025 р. / зареєстровано в парламенті України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/58624> (дата звернення: 01.11.2025).